

TJAŠA JAKOP

FONOLOŠKI OPIS GOVORA SLIVNICE PRI CELJU (SLA T331)

COBISS: 1.01

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.28.2.05](https://doi.org/10.3986/JZ.28.2.05)

V prispevku je prikazan narečni govor kraja Slivnica pri Celju (SLA T331), ki spada v srednještajersko narečje štajerske narečne skupine. Opisane so osnovne glasoslovne in naglasoslovne značilnosti; fonološki opis govora je podan na osnovi narečnega gradiva, ki ga je za *Slovenski lingvistični atlas* (SLA) zbral Ivan Potrata leta 1970. Gradivo je zapisano v stari Ramovševi fonetični transkripciji, zato je avtorica za potrebe fonološkega opisa narečne odgovore celotne vprašalnice pretvorila v sodobno slovensko narečno transkripcijo.

Ključne besede: štajerska narečna skupina, srednještajersko narečje, govor Slivnice pri Celju, fonološki opis, *Slovenski lingvistični atlas* (SLA), slovenščina

A Phonological Description of the Local Dialect of Slivnica pri Celju (SLA Data Point T331)

This article presents the local dialect of Slivnica pri Celju, which is part of the Styrian dialect group. The general phonological and accentual characteristics of this dialect are presented. The phonological description of this local dialect is based on dialect material collected by Ivan Potrata for *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA) in 1970. As the older phonetical transcription was used for the material, the author transcribed it with modern Slovenian dialectal transcription.

Keywords: Styrian dialect group, central Styrian dialect, local dialect of Slivnica pri Celju, phonological description, *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA)

1 Uvod

Narečni govor¹ kraja Slivnica pri Celju je v *Slovenskem lingvističnem atlasu* označen s točko 311.² Spada v srednještajersko narečje štajerske narečne skupine. Diahrono ga uvrščamo v južnoštajersko narečno ploskev južne slovenščine (po Šekli 2018: 340–341; Rigler 1963). Zaradi zgodnjega podaljšanja izhodiščno kratkih naglašanih samoglasnikov v nezadnjih zlogih in njihovega poznejšega podaljšanja

¹ Prispevek je nastal v okviru projekta Raziskave ogroženih narečij v slovenskem jezikovnem prostoru (Radgonski kot, Gradiščanska, Hum na Sutli z okolico, Dubravica z okolico) (V6-2109, 1. 10. 2021 – 31. 8. 2024), ki ga sofinancirata Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu (<https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/raziskave-ogrozenih-narecij-v-slovenskem-jezikovnem-prostoru-radgonski-kot>), projekta i-SLA – Interaktivni atlas slovenskih narečij (L6-2628, 1. 9. 2020 – 31. 8. 2023, ARRS in SAZU, <https://isjfr.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/i-sla-interaktivni-atlas-slovenskih-narecij>) in programa Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (P6-0038).

² V mreži SLA so naslednji bližnji kraji: Šentjur (SLA T329), Zadrže (SLA T333) in Zibika (SLA T334). Veliki T (od T001 do T417) pomeni številko kraja v mreži točk za SLA.

v zadnjih ali edinih zlogih so kolikostna nasprotja odpravljena in nadomeščena s kakovostnimi. Vsi naglašeni samoglasniki so dolgi, nenaglašeni pa kratki.

Glede na daljšanje starega skrajšanega akuta štajersko narečno skupino delimo na severna in južna narečja. Za južnoštajerska narečja, kamor prištevamo južni del srednjesavinjskega narečja, srednještajersko, kozjansko-bizeljsko in posavsko narečje, je značilno zgodnje podaljšanje starih akutiranih kračin v nezadnjih zlogih. Stari akutirani samoglasniki so se začeli razvijati vzporedno z dolgimi samoglasniki, zato so bili v teh narečjih refleksi stalno dolgih in starih akutiranih samoglasnikov v nezadnjih zlogih prvotno enaki, danes pa se od govora do govora precej razlikujejo predvsem v diftongih (po Rigler 1986: 147–157).

Točko za srednještajerski govor (Šmarje pri Jelšah) je predstavila Martina Orožen v *Slovanskem lingvističnem atlasu* (OLA 18, 1981), v magistrskem delu pa Ivana Povše (1980), ki je kasneje podrobneje obdelala še njegovo oblikoslovje (Povše 1988). Avtorica tega prispevka je 2003 že objavila fonološki opis bližnjega srednještajerskega govora vasi Šentvid pri Grobelnem (Jakop 2003).

Prispevek je nastal v sklopu tematskega bloka *Slovenski govori na vzhodnem robu*, predstavljenega v tej številki, znotraj katerega so narejeni štirje fonološki opisi govorov krajev štajerske in panonske narečne skupine (gl. tudi Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022; Gostenčnik 2022a; Gostenčnik 2022b; Kumin Horvat 2022).

2 OSNOVNE (NA)GLASOSLOVNE ZNAČILNOSTI GOVORA

Govor Slivnice pri Celju nima kratkih naglašanih samoglasnikov, saj so se vsi issln. kratki naglašeni zložniki v nezadnjem in zadnjem besednem zlogu naknadno podaljšali.

Odrizi znotraj dolgega vokalizma so: 1) issln. $*\bar{e}/*\bar{e}/*\bar{o} >$ Sliv. *e:ĩ/o:ũ* in *o:*; 2) issln. $*\bar{e} >$ Sliv. *œe:* in *e:*; 3) issln. $*\bar{q} >$ Sliv. *o:* in *uo:*; 4) issln. $*\bar{s} >$ Sliv. *œe:* in *â:*; 5) issln. $*\bar{i} >$ Sliv. *i:ĩ;* 6) issln. $*\bar{a} >$ Sliv. *â:*; 7) issln. $*\bar{u} >$ *u:ũ;* 8) issln. $*\bar{j} >$ Sliv. *o:ũ;* 9) issln. $*\bar{r} >$ Sliv. *a:r*.

Odrizi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v nezadnjih besednih zlogih so: 1) issln. $*\grave{e}/*\grave{e} >$ Sliv. *e:ĩ;* 2) issln. $*\grave{e} >$ Sliv. *œe:*; 3) issln. $*\grave{o}/*\grave{j} >$ Sliv. *o:ũ;* 4) issln. $*\grave{o} >$ Sliv. *o:*; 5) $*\grave{a} >$ Sliv. *œe:* in *a:*; 6) issln. $*\grave{i} >$ Sliv. *i:ĩ;* 7) issln. $*\grave{a} >$ Sliv. *â:*; 8) issln. $*\grave{u} >$ Sliv. *u:ũ;* 9) issln. $*\grave{j} >$ Sliv. *a:r*.

Odrizi znotraj izhodiščno kratkega vokalizma v zadnjih besednih zlogih so: 1) issln. $*\grave{e}/*\grave{e} / *-\grave{e}/*\grave{a} >$ Sliv. *i:e:*; 2) issln. $*-\grave{o} >$ Sliv. *uo:*; 3) issln. $*-\grave{o} >$ Sliv. *o:*; 4) issln. $*-\grave{i} >$ Sliv. *i:*; 5) issln. $*-\grave{a} >$ Sliv. *â:*; 6) issln. $*-\grave{u} >$ Sliv. *u:ũ;*; 7) issln. $*-\grave{j} >$ Sliv. *o:ũ*.

Odras za umično naglašeni *e* je *i:e:*. Odras za umično naglašeni *o* je *uo:*. Odras za umično naglašeni *a* je *i:e:*.

Poleg splošnoslovenskih naglasnih premikov so v govoru prisotni mlajši naglasni umiki tipa: 1. *globòk > glòboki*, Sliv. *gluò:bok*, *visòk > visòki*, Sliv. *'vi:ĩsok*. Naglasni umik s cirkumflektirane zadnje dolžine ni izvršen (*me'so:ũ*, *u'xo:ũ*, *o'ko:ũ*, *ne'bo:ũ*, *le'po:ũ*); pogosta je morfologizacija naglasa (npr. *'sa:rc*e, Med na *'sa:rc*).

3 FONOLOŠKI OPIS

3.1 Inventar

3.1.1 Vokalizem

3.1.1.1 Naglašeni samoglasniki

i: [̣]									u: [̣]
[i:]									
	iɛ: [̣]								uɔ: [̣]
		ɛ: [̣]						ɔ: [̣]	
			e: [̣]					o: [̣]	
				ɛɛ: [̣]					
				[e:]		â: [̣]			
					a: [̣]				+ a:r

3.1.1.2 Nenaglašeni samoglasniki

i				u
	e		o [ɔ]	
		a		+ ɨ ɳ [ŋ] ɱ

3.1.2 Konzonantizem

3.1.2.1 Zvočniki

	m								
				v		u			
	n	l	r						
				j					

3.1.2.2 Nezvočniki

	p	b						
				f				
	t	d	c	s	z			
			č	š	ž			
	k	g		x				

3.1.3 Prozodija

Fonološko relevantno je mesto naglasa. Govor ne pozna tonemskih in kolikostnih nasprotij v naglašanih zlogih. Nekdanja kolikostna nasprotja se v nekaterih primerih odražajo s kakovostnimi. Inventar prozodemov vsebuje naglašene zložnike ('V:) in nenaglašeno kračino (V). Naglas ni vezan na določeno mesto v besedi. Naglašeni samoglasniki so fonetično dolgi, nenaglašeni pa kratki.

3.2 Distribucija

3.2.1 Vokalizem

Dolgi vokali lahko nastopajo samo pod naglasom. Kratki vokali nastopajo v ne-naglašanih zlogih.

3.2.2 Konzonantizem

3.2.2.1 Zvočniki

/v/ pred nezvenečimi nezvočniki ni možen in se tam premenjuje s /f/ (*f'sęe:xne*, Med *f'ka:ru* 'kri'). [ŋ] je redek, kot dvojnica je zapisan le v položaju pred velarom v besedi *'nɔ:ŋge* (ob *'nɔ:ge*).

3.2.2.2 Nezvočniki

Zveneči nezvočniki se pred nezvenečimi nezvočniki in v izglasju premenjujejo z nezvenečimi nezvočniki (*'sɔ:t* 'sod', *'gã:t* 'gad', *'mɔ:š*, *'zɔ:p*, *g'ruɔ:p* 'grob', *k'rɔ:k* 'krog', Ded/Rmn *'nɔ:k* oz. *'nɔ:ŋk* 'nog').

3.2.3 Prozodija

Omejitev naglasnega mesta ni, naglašeni samoglasniki so možni v vseh besednih zlogih.

Dolgi samoglasniki so vedno naglašeni, kratki samo nenaglašeni. Naglašen je lahko katerikoli zlog v besedi. V večzložnicah sta lahko naglašena dva zloga (*'š'na:yc'ti:ixl̩* 'robec', *'kɔ:lŋt'ru:ugla* 'ročni voziček z dvema kolesoma', *'na:rta'le:ipš* oz. *'na:r'le:ipš*).

3.3 Izvor

3.3.1 Vokalizem

3.3.1.1 Naglašeni samoglasniki

issln.	Gradivo
<i>ij̩</i> < *ī	<i>'zi:it</i> , <i>'si:in</i> (Imn <i>'si:ini</i>), <i>'li:ist</i> , <i>s'tri:ic</i> , <i>'bi:ik</i> , <i>'vi:in</i> 'vino', <i>'li:ice</i> , <i>b'ri:ije</i> = brinje, <i>s'vi:ija</i> = svinja, <i>g'li:ista</i> , <i>'zi:ima</i> , <i>'ši:iška</i> , <i>b'ri:itva</i> 'britev', <i>k'ri:ij</i> , Red <i>kar'vi:ij</i> , Red: <i>dla'ni:ij</i> , <i>kos'ti:ij</i> , Rmn <i>l'di:ij</i> 'ljudje'; Imn/Rmn <i>kos'ti:ij</i> , <i>u'si:ij</i> = uši, <i>no'či:ij</i> , <i>o'či:ij</i> , Imn <i>led'vi:ice</i> ; <i>b'li:is</i> 'blizu'; 2ed <i>ž'vi:ijš</i> = živiš, 3ed: <i>t'i:ij</i> = tišči, <i>ž'vi:ij</i> , <i>zvo'ni:ij</i> , <i>ko'si:ij</i> , <i>le'ti:ij</i> , <i>su'si:ij</i> , <i>tar'pi:ij</i> = trpi, <i>gar'mi:ij</i> = grmi, <i>ro'si:ij</i> ; 1ed: <i>'vi:ijŋ</i> = vidim, <i>'pi:ijšem</i> ;
< *i-	<i>'li:ipa</i> , <i>'ji:iva</i> , <i>s'li:iva</i> , ³ <i>ž'li:ica</i> , <i>'zi:ila</i> , <i>'ri:iba</i> , <i>g'ri:iva</i> , <i>lu'pi:ina</i> = lupina, <i>čar'pi:ija</i> = črepinja, <i>ro'či:ica</i> , <i>bar-da'vi:ica</i> = bradavica, <i>koro'si:ica</i> '(navadna) sekira', <i>spoved'ni:ica</i> , <i>li'si:ica</i> , <i>pše'ni:ica</i> , <i>ko'si:ica</i> = koščica 'bučno seme', <i>le'vi:ica</i> , <i>res'ni:ica</i> , <i>ple'ni:ica</i> , (<i>v</i>) <i>og'ji:ijše</i> = ognjišče, Imn: (<i>p</i>) <i>'ti:ijči</i> , <i>ma'li:ijne</i> , <i>'vi:ilce</i> ; <i>kar'pi:ijt</i> = kropiti, <i>'vi:ijdit</i> , <i>lo'vi:ijt</i> ; 3ed <i>b'li:ijška se</i> ; prid m <i>p'li:ijtu</i> , prid ž <i>'ki:ijsla</i> ; <i>'zi:ijt</i> = žito, <i>'si:ijl</i> ; <i>ko'pi:ijt</i> , ⁴ <i>ko'ri:ijt</i> , <i>ka'di:ijl</i> ;

3 Tudi *'če:ijšp(l)a*.

4 Tudi *'pã:rkļ*.

< *i		ž 'mi:jš, 'ni:jt, 'ri:jt 'zadnjica'; (p)'ti:ič, mar'li:ič, pe'li:iŋ; 'si:jt;
< *i	po umiku naglasa	'ši:irok, 'vi:išok;
v izposojenkah		'xi:iša 'hiša', 'ci:iġu 'opeka', 'ki:iġla 'krilo', 'i:iġbarok 'suknja, 'k'ri:iš, 'b'ri:iġtof 'pokopališče', 'pi:iškar 'lonec', ošta'ri:iġa 'gostilna', ⁵ fa'mi:iġla, ž'ni:iġdar ⁶ 'krojač', 'bi:iŋkošti 'binkošti', p'ri:iġda = pridiga, p'ri:iġŋca, š'ti:iġlç 'spalnica (kamra)', t'ri:iġlç = trikeljc 'velika vaga na ojesu';
[i:]	< *i v položaju pred istozložnim -tt	prid m 'si:u, del -l m ed ko'si:u, su'si:u;
ię:	< *ę-	v položaju pred m 'tię:me, b'rię:me;
	< *ę	v položaju za r ž'rię:be, ž'rię:bu 'žebelj', v'rię:me, ž'rię:l 'žrelo';
	< *ę	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zloga 'dię:kla = dekle;
	< *ę	'się:m 'sëm', x'rię:n 'hren';
	< *ę	v položaju pred r ve'čię:r, ve'čię:rja;
	< *ę	k'mię:t; 1ed: ž'rię:m = žrem, otp'rię:m (tudi 'uę:tprem);
	< umično naglašenege e	'zię:na, 'tię:ta, 'się:stra; 'čię:l 'čelo', 'dię:bl' 'deblo', 'się:dł 'sedlo', s'tię:gŋ 'stegno', 'tię:le, 'čię:sŋ, 'jię:sen 'jësen', 'zię:lot, 'ię:dŋ 'en, eden', Red 'ię:ŋga, Red 'mię:tle; Ded: 'mię:n 'jaz', 'tię:p 'ti'; prid m 'zię:len (toda prid s (po redukciji) ze'lię:m); nedol 'nię:st; 1ed: 'nię:sem, 'rię:čem; 3ed: 'nię:se, 'pię:če; del -l ž ed: s'pię:kla, p'lię:tla, 'nię:sla, 'rię:kla;
	< e, po umiku naglasa	g'rię:da, 'jię:čmen, 'jię:zik, 'pię:ta; prid ž: 'mię:xka = mehka, 'tię:ška; del -l m ed k'lię:ču = klečal';
	< *ę	'vię:č;
	< *i v položaju pred r	se'kię:ra, 'się:r, pas'tię:r, 'zię:r;
	< *ę	'dię:š = dež, 'pię:s = pes, 'tię:š = tešč, 'vię:s = ves, 'vię:n = vën', 'vię:nix 'zunaj';
	< *ę-	v primerih 'się:mi 'sejem kot prireditvev'; prid m 'lię:xek = lahek, na 'tię:še = na tešče;

5 Tudi gos'ti:iġna.

6 Toda tudi š'na:jdar.

	< umično naglašene- ga ə	<i>s'tiɛ:baɸ steber, 'č̣iɛ:baɸs'kiɛ:dɸ skedenj, 'piɛ:kɸ pekel, s'tiɛ:zɑḍiɛ:skɑ'miɛ:gḷɑprid m 'tiɛ:mɸ temen;</i>
	v izposojenkah	<i>'piɛ:p̣fant', c'viɛ:ḳžebelj';</i>
	< *i v položaju pred r	<i>'biɛ:rmɑbiɛ:ṛṭgospodar', ⁷'fiɛ:rtux 'predpasnik', krom'piɛ:ɳli kram'piɛ;</i>
<i>e:</i>	< *ē	<i>'pe:tḍe'vɛ:tḍe'sɛ:ṭpe:deṣṭḍe'vɛ:deṣṭ</i>
	v izposojenkah	<i>kombi'ne:ẓ̌ḍṛe:ḳḷč̣suknjič';</i>
<i>e:ī</i>	< *ē̄	<i>s'me:ix, 'me:ix, g're:ix, s'ne:ijk = sneg, 'le:is, b're:ik = breg, m'le:ik 'mleko', g'ne:ist 'gnezdo', d'le:iṭ 'dleto', č're:ida, s're:ida, 're:is = res; 'be:ilka = Belka 'ime krave po bar- vi'; 've:idar 'vedro', t're:ibux (tudi tar'bu:ux), s've:ič̣a, z've:izda, s'te:ina, so'te:iska, 'pe:isek, 'le:iṣyk = lešnik, pon'de:il(e)k, po'le:iṭje, 'me:iṣnc 'mesec, luna', 've:itar = veter, č're:iṣja 'češnja', b're:iskva, be'se:ida, 're:iṣje, 'pe:ista⁸ 'pesto (leseni del kolesa, skozi katerega gre os)', Imn 'le:ita; prid m: s'le:ip, 'le:ip; prid ž 're:iṭka 'redok'; vm're:iṭ 'umreti', otp're:iṭ; led 'se:ikam;</i>
	< *ē̇-	<i>b're:iza, 'ce:ista, ne've:ista, sm're:ika, s't're:ixa, 're:ipa, 'pe:ina, 'de:ikla, 'le:iṭ 'leto', 'me:ist, ko'le:in, po'le:in, že'le:is, p'le:ive,⁹ 'se:ime, 'se:ivar 'severni veter', ne'de:ila = nedelja, s've:idar = sveder, po'se:ika, 'de:ic 'dedec, mož', 've:ivarca 'veverica', Red o're:ixa; 're:izat, 'se:ikat, po've:idat, ž've:iṭ = živeti, se'de:iṭ, tar'pe:iṭ = trpeti, smar- 'de:iṭ = smrdeti, m'le:iṭ, ž're:iṭ, 'je:ist;</i>
	< *ē̈	<i>'pe:ič̣, 'le:iṭ = led, 'me:iṭ,¹⁰ č'e'be:ila,¹¹ je'se:in, 'še:ist, Imn l'dje:ī = ljudje, prid m: le'se:in, sne'že:in; prid ž ve'se:ila, toda Red: i'ṃe:na, (x)č̣e:reke 'hči';</i>
	< *ē̉-	<i>'ze:ile = zelje, s'te:ila, 'se:iḍn = sedem, 'ze:inska, 'ze:inin, g'le:iẓṇ = gleženj, Imn ne'be:ise (Rmn ne'be:is); ne'be:iṣk, ta 'tre:ik = tretji; 1ed: 'me:ilem = meljem, 'me:ič̣em, 3ed k'le:iple, del -l m ed: 'pe:ik = pekel 'peči', 'ne:is, 're:ik;</i>
	v izposojenkah	<i>'le:idar 'usnje', p'le:iṭ 'pleteno ogrinjalo', d're:ita 'dreta', Imn s'te:ing̣e 'stopnice', 'me:iẓnar, pro'ce:iṣja = procesija, že:igṇ 'blagoslov', 'ze:igṇaje 'zeganje (farni praznik); prid ž 'ze:ignana 'blagoslovljena';</i>

7 Tudi *gospo'dâ:r*.8 Tudi *'pee:sta*.9 Tudi *p'le:ve*.10 Tudi *s'ta:rt*.11 Tudi *č'e'be:la*.

<i>ɛe:</i>	< * \bar{e}		<i>i'mɛe:</i> , <i>'rɛe:p</i> , <i>'pɛe:st</i> , <i>'pɛe:tek</i> , prid m <i>'vɛe:č</i> = večji, prid ž <i>'vɛe:ča</i> = večja; <i>v'zɛe:t</i> , <i>s'lɛe:gnat se</i> 'stegniti se', 1ed: <i>'vɛe:žem</i> , <i>g'lɛe:dam</i> , <i>p'lɛe:šem</i> , <i>p'rɛe:dem</i> , 3ed <i>'zɛe:be</i> , del -l m ed <i>v'zɛe:u</i> , del -l ž ed <i>v'zɛe:la</i> ;
	< * \bar{e} -		<i>s'rɛe:ča</i> , Imn <i>'jɛe:tre</i> 'jetra', <i>'dɛe:tela</i> , Red <i>te'lɛe:ta</i> ; <i>pok'lɛe:knat</i> 'poklekniti', <i>p'rɛe:st</i> ;
	< * \bar{e} -		<i>'zɛe:t</i> , <i>'vɛe:č</i> ;
	* \bar{e} -		<i>'dɛe:lat</i> ;
	< * \bar{e} -	v položaju pred <i>r</i>	<i>'mɛe:ra</i> , <i>'vɛe:ra</i> ;
	< * \bar{e}	v položaju ob <i>r</i>	<i>z'vɛe:r</i> , <i>d'rɛe:uje</i> 'drevje';
	< * \bar{e}	v položaju pred <i>u</i>	<i>pe'pɛe:u</i> 'pepel';
	< * \bar{e} -	v položaju ob <i>r</i> , n in <i>l</i>	<i>'pɛe:rje</i> ; Red/Imn <i>(x)'čɛe:rke</i> , Ted <i>(x)'čɛe:rko</i> 'hči', Red <i>se'mɛe:na</i> , Imn <i>dek'lɛe:te</i> 'dekle', <i>f'čɛe:ri</i> 'včeraj';
	< * \bar{o}		<i>'dɛe:n</i> , ¹² <i>'lɛe:n</i> , ¹³ <i>mɛe:x</i> , ¹⁴ <i>'vɛe:s</i> , prid m <i>bo'lɛe:n</i> in (po analogiji) prid ž <i>bo'lɛe:na</i> 'bolan, bolna';
	< * \bar{o} -		<i>s'nɛe:xa</i> ¹⁵ 'snaha', <i>'mɛe:ša</i> , ¹⁶ prid m <i>'pɛe:sji</i> ¹⁷ 'pasji', 1ed <i>v'zɛe:mem</i> , 3ed: <i>'gɛe:ne</i> 'ganiti', <i>f'sɛe:xne</i> , <i>'pɛe:xne</i> , <i>par'mɛe:kne</i> ;
	< umično naglašenedga <i>ə</i>		<i>'pɛe:čka</i> 'peška';
		v izposojenkah	<i>'šɛe:ka</i> = Šeka 'ime krave po barvi', <i>k'rɛe:mpɫ</i> 'krempelj', <i>sek'rɛe:t</i> 'stranišče', <i>'kɛe:udar</i> 'klet', Imn <i>te'lɛe:ge</i> 'jarem za dva vola';
<i>[e:]</i>	< * \bar{e}	v položaju ob <i>j</i>	<i>'ve:ja</i> ;
<i>â:</i>	< * \bar{a}		<i>'lâ:s</i> , <i>'pâ:s</i> , <i>d'lâ:n</i> , <i>s'lâ:p</i> , <i>g'râ:t</i> , <i>p'râ:x</i> , <i>v'râ:t</i> , Imn <i>mož'gâ:ni</i> , <i>spom'lâ:t</i> , <i>p'lâ:st</i> 'kopica sena', <i>o'tâ:va</i> , <i>x'râ:st</i> , <i>k'râ:l</i> = kralj, <i>ko'vâ:č</i> , Oed <i>s ko'vâ:čam</i> , <i>zi'dâ:r</i> , <i>ko'mâ:r</i> , <i>'jâ:rɲ</i> = jarem, <i>d'vâ:</i> , <i>'â:pɲ</i> 'apno'; <i>b'râ:da</i> , <i>t'râ:va</i> , <i>g'lâ:va</i> , <i>p'lâ:xta</i> 'rjuha', <i>'pâ:sxa</i> = pazduha, <i>x'lâ:pec</i> , <i>'pâ:jek</i> , <i>ob'lâ:čɲ</i> 'oblačno', <i>do'mâ:</i> , prid m <i>m'lâ:t</i> , 1ed <i>'dâ:m</i> ;

12 Tudi *'da:n*.13 Tudi *'lâ:n*.14 Tudi *'ma:x*.15 Tudi *ta m'lâ:da*.16 Tudi *'ma:ša*.17 Tudi *'pe:jsji*.

	< *à-		'gâ:bar = gaber, 'jâ:vor, 'kâ:šļ = kašelj, k'nâ:l 'tnalo', Red b'râ:ta, 'kâ:ča, m'lâ:ka, 'žâ:ba, 'mâ:t = mati, ¹⁸ k'râ:va, d'lâ:ka, 'bâ:ba, s'kâ:la, 'pâ:lca, k'lâ:da, 'jâ:pka 'jablana, ja-bolko', lo'bâ:ja = lobanja, 'mâ:čka, ž'gâ:nci, 'pâ:met, s'lâ:ma, 'râ:na, la'gâ:t (tudi 'liē:gat), kle'pâ:t (tudi k'liē:pat), 'dâ:t, s'pâ:t, o'râ:t, potko'vâ:t (tudi pot'kuo:vat), sme'jâ:t se, 'kâ: 'kaj';
	< *à		'kâ:t = kad, 'gâ:t = gad;
	< *ǝ		'sâ:je = sanje', 'lâ:š = laž', 'tâ:st, 'vâ:šk = vaški;
	v izposojenkah		x'lâ:če, ço'pâ:ta, š'tâ:la = štala 'hlev', Imn š'mâ:rņce = šmarnice, mod'râ:s, pod'gâ:na, 'lâ:ta 'tanka deska', Imn ž'nâ:bli 'ustnice', 'xâ:kļc 'kljuka pri verigi', 'vâ:ga, š'tâ:ņga 'oje', ž'lâ:xta, g'râ:bnj 'potok', 'mâ:lca 'malica', Imn 'pâ:re 'mrtvaški oder', Red kos'tâ:ja 'kostanj', 'vâ:mpast 'trebušast';
	< *a	v položaju pred j ¹⁹	Ied 'jâ:jca, 'zâ:jc, 'zâ:jkla, m'lâ:j, s'râ:jca, prid m m'lâ:jš;
a:	< *à-		k'la:du 'kladivo', 'ja:goda, 'ma:čexa, 'ma:ma; Rmn 'na:s, Dmn: 'na:m 'mi', 'va:m 'vi', Omn: z 'na:m 'mi', z 'va:m 'vi';
	< *à	v položaju za r	b'ra:t, g'ra:x = grah, zd'ra:u, ²⁰ p'ra:u; ²¹
	< *a	v položaju pred j	'pa:jčuna, ed'na:jst, dva'na:jst, d'va:jst, 2mn vel 'da:jte; kot dvojnice z â: še 'ja:jca (Ied/Imn), 'za:jc, 'za:jkla, m'lâ:j, s'râ:jca, prid m m'lâ:jš = mlajši; ²²
	< *ǝl		del -l m ed: 'da:r = drl, c'va:r = cvrl, 'zâ:r = žrl;
	v izposojenkah		'ša:jba 'steklo, šipa', k'ra:ncļ 'venec', 'na:gl = nagelj, 'ma:ntļ 'plašč (ženski)', 'a:ntula 'brisača', š'na:jdar 'krojač', š'na:jdarca 'šivilja', š'pa:js 'shramba', 'ta:užņt 'tisoč';
o:u	< *ō		'bo:uk = bog, 'no:us, 'no:uft = noht, 'ro:uk = rog, 'ko:ust, 'mo:urje, 'po:ule = polje, za'po:uвет = zapoved, o'ko:u = oko, u'xo:u = uho, me'so:u, par'so:u = proso, se'no:u, ne'bo:u, dre'vo:u, 'no:uč, 'mo:uč, t'vo:ur, g'no:uj (Red g'no:uja), 'lo:uj, 'so:ura 'sora', s'ro:uta = sirota, vz'no:užje, s'to:u = sto, s'no:uč = sinoči, le'po:u, an'co:uj = nocoj;
	< *ō-		'ko:uža = koža, 'vo:ula = volja, 'xo:uja, 'no:uša, š'ko:uda, 'do:uta, š'ko:urja = skorja, so'bo:uta, 'po:usla = postelja, 'o:uņ = osem, Dmn p'so:um; prid m 'do:ubar; 1ed: 'no:uņ, p'ro:uņ, 'xo:uđ;

18 Tudi 'ma:ma.

19 Kot dvojnice k a:

20 Tudi zd'rņe:u.

21 Tudi p'rņe:u.

22 Gl. op. 19.

	< *o	po umiku novega cirkumfleksa	'o:utavič 'vnuka (druga otava)';
	< *ī		'vo:uk, 'čo:un, 'žo:una; prid m: 'do:uk = dolg, 'do:užŋ;
	< *ĭ-		'so:uza, 'bo:uxa (Red 'bo:uxe), 'vo:una, 'so:unce, Red 'po:uxa; prid ž: 'do:uga, 'po:una; 'to:učt 'tolči';
	< *-ĭ		'po:un;
		v izposojenkah	'po:udŋ 'tla', 'šo:uštar 'čevljar', 'co:ukla, pat'ro:un, 'ro:umar, 'bo:utar 'boter', 'bo:utra;
o:	< *ō		'mo:š = mož, 'zo:p = zob, d'ro:k = drog, k'ro:k = krog, k'l'o:p, 'ro:p = rob, 'so:t = sod, 'po:t 'pot, steza', x'l'o:t = hlod, 'go:ska, 'ro:bec, 'po:pek, 'go:bec, 'go:ša = goščica, 'ro:ka; ²³ ot'ro:bi, go'l'o:p, Oed: s kost'jo:j, pot peč'jo:j, za vas'jo:j, pred noč'jo:j, s karv'jo:j 'kri'; prid m 'o:ži = ožji; led s'to:pam;
	< *ō-		'o:gle = oglje, 'go:ba, 'ko:ča, 'to:ča; ²⁴
	< *-ō		prid m mo'go:č;
	< *ō		p'l'o:t, ²⁵ 'vo:sek;
		v izposojenkah	š'po:rxert 'štedilnik', 'co:ta 'cunja', 'fo:sŋ ²⁶ 'debela deska', 'o:rgle, ²⁷ 'o:xcet ²⁸ 'poroka', 'xo:stija; ²⁹
uo:	< *-ò		g'ruo:p = grob, 'kuo:j = konj, 'nuo:š = nož, 'kuo:š, 'puo:t = pod, s'truo:p, k'ruo:p, d'nuo:; p'ruo:č;
	< umično naglašena o		'vuo:da, 'kuo:sa, 'kuo:za, 'guo:ra, 'buo:žič, 'kuo:sec, 'kuo:nec, 'luo:nec, č'luo:vek, le'nuo:ba, 'kuo:tu = kotel, 'puo:tkva 'podkev', 'uo:rex, 'uo:sa, 'uo:kŋ 'okno', 'tuo:rek; zaim ž 'uo:na; prid m 'buo:ži, prid ž s'ruo:ka; 'guo:r, 'duo:l; po'kuo:pat (tudi poko'pâ:t), del -l ž ed (z)'buo:dla '(z)bosti';
	< *o-	po umiku naglasa z zadnjega kratkega zaprtega zloga	'uo:trok 'otrok', prid m 'buo:gat;

23 Po analogiji tudi 'no:ga oz. 'no:ŋga.

24 Tudi 'to:uča.

25 Tudi p'l'o:ut.

26 Tudi 'fo:usŋ.

27 Tudi 'o:urgle.

28 Tudi 'o:uxcet.

29 Tudi 'xo:ustija.

	< * <i>ō</i>	v položaju ob zvočnikih	' <i>muo:st</i> , ' <i>vuo:js</i> = voz, ' <i>vuo:žek</i> 'ročni voziček s štirimi kolesi', <i>z'vuo:n</i> , Imn <i>d'ruo:ž(j)e</i> ;
	< * <i>ǫ</i>		' <i>vuo:gu</i> = vogel, ' <i>muo:šk</i> = moški; prid m ' <i>muo:ty</i> = moten; ' <i>nuo:tar</i> = noter;
		v izposojenkah	' <i>škuo:pa</i> = škopa, ' <i>pruo:štox</i> 'suknjič', ' <i>k'nuo:f</i> 'gumb', ' <i>puo:st</i> , ' <i>muo:št</i> , ' <i>kuo:staj</i> = kostanj, ' <i>š'kuo:f</i> (Red <i>š'kuo:fa</i>), ' <i>luo:žtarjek</i> 'lojtrni voz';
u:u	< * <i>ū</i>		' <i>u:uš</i> , ' <i>k'lu:uč</i> 'ključ', ' <i>klo'bu:uk</i> , ' <i>o'lu:upek</i> , ' <i>me'xu:ur</i> , ' <i>g'ru:uška</i> 'hruška', ' <i>(v)u:uzda</i> = uzda, ' <i>lu:ukja</i> = luknja, ' <i>su:uša</i> , Imn: ' <i>du:uše</i> , ' <i>(v)u:uste</i> 'usta', ' <i>p'lu:uče</i> 'pljuča', ' <i>lu:uč</i> , ' <i>tru:upl</i> 'trup (život)'; prid m: ' <i>g'lu:ux</i> , ' <i>su:ux</i> , prid ž ' <i>d'ru:uga</i> ; 1ed ' <i>lu:upη</i> 'lupiti';
	< * <i>û-</i>		' <i>ču:udeš</i> = čudež 'čudak', Red: ' <i>ku:upa</i> , ' <i>k'ru:uxa</i> , ' <i>k'lu:uka</i> = kljuka, ' <i>mu:uxa</i> , ' <i>su:ukja</i> = suknja, ' <i>ju:užna</i> = južina 'kosilo', ' <i>bu:ukva</i> 'bukev' (Red ' <i>bu:ukve</i>); <i>z'ju:utri</i> = zjutraj;
	< * <i>-û</i>		' <i>ku:up</i> , ' <i>k'ru:ux</i> , ' <i>ju:uk</i> 'južni veter', ' <i>v'nu:uk</i> , ' <i>p'lu:uk</i> 'plug'; prid m ' <i>o'bu:yt</i> ; ' <i>s'ku:up</i> , ' <i>tu:u</i> ;
		v izposojenkah	' <i>bu:urkle</i> 'burklje', ' <i>tru:uga</i> 'krsta', ' <i>lu:ustar</i> 'lesteneč, svečnik', ' <i>g'ru:unt</i> 'kmetija', ' <i>ku:uga</i> , ' <i>štu:umfi</i> 'nogavice', ' <i>ku:uxja</i> 'kuhinja', ' <i>bu:utarca</i> 'butara', ' <i>košt'ru:yn</i> 'oven'; ' <i>k'ru:umpast</i> 'šepav', ' <i>pu:unklast</i> 'grbast';
a:r	< * <i>ǣ</i> in * <i>ġ-</i>		' <i>pa:rst</i> = prst, ' <i>ča:ru</i> = črv, ' <i>č'ma:rl</i> = čmrlj, ' <i>sa:ršen</i> = sršen, ' <i>ga:rm</i> = grm, ' <i>ka:rst</i> = krst, ' <i>če'ta:rtek</i> , ' <i>ka:rma</i> 'seno', ' <i>va:rba</i> = vrba, ' <i>ma:rzlca</i> = mrzlica, ' <i>s'ma:rt</i> = smrt, ' <i>ba:rva</i> 'brv', ' <i>sa:rce</i> , ' <i>ga:rl</i> 'grlo', Imn: ' <i>o'ba:rve</i> 'obrvi', ' <i>pa:rse</i> 'prsi', ' <i>da:rve</i> 'drva'; prid m: ' <i>ta:rt</i> = trd, ' <i>ča:ry</i> = črn; ' <i>sa:rna</i> = srna.

3.3.1.2 Nenaglašeni samoglasniki

	issln.	Gradivo
i	< * <i>iKǪ-</i> < * <i>ǪK<i>i</i>K</i>	<i>i'męe:</i> , ' <i>li'si:ica</i> , ' <i>zi'dà:r</i> ; <i>jię:zik</i> , ' <i>t'rà:nik</i> ³⁰ = travnik, ' <i>že:ynin</i> = ženin, Mmn: <i>na</i> ' <i>ni:itix</i> , v ' <i>mi:išix</i> , prid m Red ' <i>lię:xkiga</i> ; ' <i>o:utavič</i> 'vnuka (druga otava)', ' <i>buo:žič</i> , ' <i>p'rà:šič</i> ;
	< * <i>-i</i>	Imn m: (<i>p</i>)' <i>ti:iči</i> , ' <i>go'lò:bi</i> , ' <i>možgà:ni</i> , ' <i>s'tà:rši</i> , ' <i>k'rà:li</i> = kralji;

³⁰ Tudi *t'rà:nk*.

	< *-aj	2ed vel <i>'dɛe:li</i> 'delati', <i>'fʃɛe:ri</i> 'včeraj';
	< *V̌KĕK	<i>'vi:ɟit</i> , <i>'ve:ɟit</i> ;
<i>e</i>	< *ɛKŮ	<i>me'so:u</i> , <i>pe'tna:jst</i> , Mmn <i>pe'ste:ix</i> 'pest';
	< *ĕKŮ	<i>se'no:u</i> , <i>me'xu:ur</i> , <i>les'ni:ɟka</i> , <i>le'nuo:ba</i> , <i>le'vi:ɟca</i> , <i>ple'ni:ɟca</i> , <i>res'ni:ɟca</i> ; prid m: <i>le'se:in</i> , <i>sne'že:in</i> ; <i>se'de:it</i> , <i>ce'di:it</i> , <i>sme'jã:t se</i> ; <i>le'po:u</i> ;
	< *V̌KĕK	<i>'pã:met</i> ;
	< *V̌KĕK	<i>'sɔ:set</i> oz. <i>'so:uset</i> , <i>'uɔ:rex</i> ;
	< *-e	<i>'tiɛ:le</i> = tele, <i>ž'riɛ:be</i> , <i>'tiɛ:me</i> , <i>b'riɛ:me</i> , <i>v'riɛ:me</i> , <i>'se:ime</i> ; Imn ž: <i>ž'li:ɟce</i> , <i>č'e'be:ile</i> oz. <i>č'e'bɛe:le</i> ; Red ž: <i>'sie:stre</i> , <i>b'rã:de</i> , <i>'zi:ime</i> , <i>g'lã:ve</i> , <i>'guo:re</i> ; <i>s'tɛe:gnat se</i> 'stegniti se', <i>u'žie:nt se</i> 'oženiti se';
	< *eKŮ	<i>be'se:ɟda</i> , <i>pše'ni:ɟca</i> , <i>č'e'ta:rtek</i> , <i>de've:t</i> , <i>de'se:t</i> , <i>ed'na:jst</i> 'enajst';
	< *V̌KĕK	1ed: <i>'na:ɟdem</i> 'najti', <i>'niɛ:sem</i> 'nesti', <i>v'zɛe:mem</i> 'vzeti'; 2ed: <i>'na:ɟdeš</i> , <i>'niɛ:seš</i> , <i>v'zɛe:meš</i> ;
	< *-e	<i>'ze:ile</i> = zelje, <i>'lu:ubje</i> , <i>vz'no:užje</i> , <i>z'nã:mje</i> 'znamenje'; 3ed <i>'niɛ:se</i> 'nesti'; 2mn vel <i>'niɛ:ste</i> ;
	< *ə v priponah *-ac, *-ak	<i>'rɔ:bec</i> 'robec, ruta', <i>ž're:ɟbec</i> , <i>mer'jã:sec</i> , <i>x'lã:pec</i> , <i>'kuo:nec</i> , <i>'kuo:sec</i> , <i>'gɔ:bec</i> , <i>'tu:ɟec</i> , <i>stu'de:ɟnec</i> = studenec; <i>'bi:inžek</i> 'žepni nož', <i>'pe:ɟsek</i> = pesek, <i>č'e'ta:rtek</i> , <i>'pɛe:tek</i> , <i>'ču:ɟnek</i> 'prašiček', <i>'la:ɟbek</i> 'nedrc', <i>o'lu:upek</i> , <i>'pɔ:pek</i> , <i>mar'ti:inček</i> , <i>'jã:pček</i> 'sadjevec, jabolčnik', <i>'vuo:ɟzek</i> 'ročni voziček s štirimi kolesi'; prid m: <i>'ni:ɟzek</i> , <i>'liɛ:xek</i> 'lahek';
	< *a v položaju za j < *ñ	<i>mray'li:ɟjek</i> = mravljinjak 'mravljišče', <i>o:uɔpartjek</i> = oprtnjak 'oprtni koš', <i>'ti:ɟljek</i> = tilnjak 'tilnik';
<i>a</i>	< *aKŮ	<i>za'po:uɟet</i> = zapoved, <i>ka'di:ɟl</i> 'kadilo', <i>pla'ni:ɟna</i> , <i>bar-da'vi:ɟca</i> = bradavica, Red: <i>dla'ni:ɟi</i> , <i>pra'ši:ɟča</i> ;
	< *V̌KaK	Red/Imn s <i>'le:ɟta</i> , Oed m: s <i>k'lu:uɟcam</i> , s <i>ko'vã:čam</i> , s <i>'kuo:ɟam</i> , s <i>'si:ɟnam</i> , z <i>b'rã:tam</i> ; prid m <i>'buo:ɟat</i> , prid ž <i>'že:ɟgnana</i> 'blagoslovljena'; <i>'dɛe:lat</i> 'delati', <i>po've:ɟdat</i> 'povedati', <i>'re:ɟzat</i> 'rezati', <i>'se:ɟkat</i> 'sekati'; 1ed <i>g'lɛe:dam</i> ;
	< *-a	<i>'rɔ:ka</i> , <i>res'ni:ɟca</i> , Red/Idv <i>'zɔ:ba</i> ;
	< *ɣ	<i>par'gi:ɟše</i> = prgišče, <i>mar'li:ɟč</i> , <i>par'di:u</i> = predivo, <i>'ve:ɟtar</i> = veter, <i>'se:ɟivar</i> 'sever, severni veter', <i>s'tiɛ:bar</i> = steber, <i>s've:ɟdar</i> = sveder; Red <i>kar'vi:ɟi</i> ; <i>mar'tvã:šk</i> , <i>smar'de:ɟt</i> , <i>tar'pe:ɟt</i> ; 3ed <i>gar'mi:ɟi</i> ;
<i>o</i>	< *oKŮ	<i>og'rã:ɟa</i> , <i>ko'le:ɟn</i> 'koleno', Imn <i>mož'gã:ni</i> , <i>opxa'ji:ɟl</i> 'obhajilo', <i>spoved'ni:ɟca</i> , <i>po'ti:ɟca</i> , <i>gospo'di:ɟja</i> , <i>ko'lo:urãt</i> , <i>mo'zo:uɟ</i> 'mozolj', <i>do'mo:u</i> ; <i>ko'si:ɟt</i> 'kositi', <i>ob'rã:čãt</i> , <i>zvo'ni:ɟt</i> ;

	< *KŮoK	<i>'ja:godā;</i>
	< *oKŮ	<i>go'se:ĩna</i> = gosenica, <i>sto'pā:l</i> 'stopalo', <i>Imn zo'hje:ĩ;</i>
	< *-o	Ted: <i>'rō:ko</i> , <i>'guō:ro;</i>
	< *ŮKōK	<i>'žie:lot</i> = želod;
u	< *uKŮ	<i>dru'ži:ĩna</i> , <i>lu'pi:ĩna</i> , <i>kluča:ũŋca</i> ; <i>su'si:ĩt</i> , <i>du'si:ĩt</i> ; 1 ed <i>ku'pu:ũjem</i> ;
	< *ŮKuK	<i>t're:ĩbux</i> (tudi <i>tar'bu:ũx</i>);
	< *-ov/-ev	Rmn: <i>'zō:bu</i> , <i>'kuō:ju</i> ;
	< *-al/-all/-ill/-ēl v del -l m ed	<i>'mge:nu</i> 'meti'; <i>'xuō:tu</i> 'hoteti', <i>c'vi:ētu</i> , <i>'vi:ĩdu</i> , <i>'ve:ĩdu</i> , <i>'dē:lu</i> , <i>'k'lie:ču</i> 'klečati', <i>'pge:xnu</i> 'pahnniti', <i>p'lie:tu</i> 'ples-ti', <i>'ta:rupu</i> 'trpeti';
	< v priponi *-al/*-al	<i>par'jā:tu</i> 'prijatelj', <i>ž'rie:bu</i> 'žebelj', <i>'kuō:tu</i> = kotel, <i>'piē:ku</i> ;
l	< l po onemnitvi ponaglasnega i med soglasnikoma	<i>'ki:ĩs'ca</i> = kislica, <i>'ma:rz'ca</i> = mrzlica; del -l m mn: <i>'nie:s'f</i> = nesli, <i>'m̄a:r'f</i> = umrli;
	< *l̄ v položaju -Kāl	<i>'kā:š'f</i> = kašelj, <i>'pā:rk'f</i> 'parkelj, kopito', <i>c'ma:r'f</i> = čmrlj;
	v izposojenkah na *-Kāl < nem. -el/-al	<i>'rē:k'f</i> 'suknjič', <i>'ma:nt'f</i> 'plašč (ženski)', <i>k'rē:mp'f</i> , <i>s'ti:ib'f</i> 'spalnica (kamra); soba, v katero je vhod iz dnevne sobe (hiše)', <i>'na:gl</i> = nagelj, <i>'xā:k'f</i> 'kljuka pri verigi', <i>k'ra:nc'f</i> 'venec', <i>'ku:ũkar'f</i> 'podstrešje, podstrešno okno', <i>'bā:gar'f</i> 'ročni voziček z dvema kolesoma', <i>t'ri:ĩk'f</i> 'velika vaga na ojesu', <i>s'na:jc'ti:ĩx'f</i> 'robec';
	< *l̄uKŮ	Imn <i>l'dje:ĩ</i> = ljudje, Mmn <i>par l'de:ĩx</i> ;
ŋ [ʝ]	< n po onemnitvi ponaglasnega i v položaju KniK	<i>'le:ĩš'ŋk</i> = lešnik, <i>'no:ũs'ŋca</i> , <i>kluča:ũŋca</i> , <i>mart'va:s'ŋca</i> , <i>s've:ĩč'ŋca</i> 'svečnica', <i>p'ri:ĩž'ŋca</i> , <i>'so:ũnč'ŋca</i> , <i>'bā:b'ŋca</i> , <i>pod'ru:ũž'ŋca</i> , Imn: <i>'u:ũs'ŋce</i> = ustnice, <i>b'ru:ũs'ŋce</i> = brusnice 'robidnice', <i>s'mā:r'ŋce</i> ; ³¹
	< n po onemnitvi ponaglasnega e, ə v položaju Kān < Kān/ Kno	<i>'ča:r'ŋc</i> 'zanohtnica (gnojenje za nohtom)', <i>'čie:s'ŋ</i> , <i>'uō:k'ŋ</i> 'okno', <i>'ke:ĩd'ŋ</i> = teden; prid m: <i>'do:ũž'ŋ</i> = dolžen, <i>'re:ĩs'ŋ</i> = resen;

³¹ Toda *'po:ũnočnice* 'polnočnice' (knj. vpliv).

	v izposojenkah na *-Kən < nem. -en/-ən	'že:igŋ 'blagoslov', 'po:udŋ 'tla', 'ta:užŋt 'tisoč'; prid m nar'vo:užŋ 'živčen';
< *ń	v položaju -Kəń	g'le:žŋ = gleženj;
< *m	po onemitvi ponaglasnega ə v položaju KəK	'se:ıdŋ = sedem, 'o:uŋ = osem, 'o:uŋdeset = osemdeset; zaim m Med par 'tuo:ŋ 'ta'; 1ed: 'sŋ 'biti', 'ni:isŋ 'ne biti';
	po onemitvi ponaglasnega i v položaju KiK	1ed: 'no:uŋ = nosim, p'ro:uŋ = prosim;
[ŋ]	< m po onemitvi ponaglasnega e in i med soglasnikoma	zaim m Ded 'muo:ıŋ = mojemu, prid m Dmn: vi'suo:kŋ, š'tie:rŋ = štirim, 'pie:tŋ = petim, 1ed 'lu:uŋŋ = lupim.

3.3.2 Konzonantizem

Soglasniki so nastali iz enakih izhodiščnih splošnoslovenskih soglasnikov (Logar 1981: 32), poleg tega pa še:

	Izvor	Gradivo
j	< *ń	mraŋ'li:ıjek = mravljinjak 'mravljišče', č're:ıšja = češnja, (v)og'ji:ıše = ognjišče, 'lu:ukja = luknja, 'su:ukja = suknja, čar'pi:ıja = črepinja, gospo'di:ıja, s'vi:ıja, lo'bã:ja = lobanja, Red: 'kuo:ja = konja, kos'tã:ja; 3ed na'pŋe:ja = napenja; 'kuo:j = konj, 'kuo:staj = kostanj; ³² 'ji:ıva = njiva, zaim m Ded 'ji:e:m, Ted 'j'e:ga, Oed z 'ji:ım 'on';
	< *ń < *-nbj-/*-nbj-	b'ri:ıje = brinje, ko'ri:e:je = korenje, 'kã:mje 'kamenje', z'nã:mje 'znamenje';
	< *j v zaporedju *jə- iz *ji-	'ji:e:t 'iti';
	v primerih s včasih pred s, prehodnim j z, g	'vuo:js = voz, 'vuo:jzek 'ročni voziček s štirimi kolesi', 'vuo:jgi = ogenj;
l	< *l	k'lu:uka, k'lu:uč, Imn p'lu:uče 'pljuča', m'ra:ula, mraŋ'li:ıjek = mravljinjak 'mravljišče', 'zi:e:m̄la, 'vo:ula = volja, s'te:ıla = stelja, 'dŋe:tela, 'o:ule = olje, 'po:ule = polje, ne'de:ıla = nedelja, 'po:usla = postelja, Imn k'rã:li; k'rã:l = kralj;
	< *-l̄- < *-lbj-/*-lbj-	'ze:ıle = zelje;

³² Toda 'vuo:jgi 'ogenj' in s'ki:e:di 'skedenj'.

[ŋ]		v položaju pred velarom v primeru	Imn <i>'nɔ:ŋge</i> , Dmn <i>'nɔ:ŋgam</i> ; ³³
v	< kot proteza pred *u- < kot proteza pred *o- < *u- < *um- *um-	v sklopu *um-	<i>'(v)u:uste</i> 'usta', <i>'(v)wu:uzda</i> ; <i>'vuɔ:jgi</i> = ogenj, <i>(v)og'ji:iše</i> = ognjišče; <i>vm're:īt</i> = umreti;
u	< *-l < *l	v del -l m ed, ko je -l v poziciji za samoglasnikom v položaju pred soglasnikom in *-l	<i>'šo:u</i> 'iti', <i>v'zge:u</i> , <i>k'lēe:u</i> 'kleti, preklinjati', <i>'da:u</i> , <i>m'lēe:u</i> , <i>ko'si:u</i> 'kositi', <i>su'si:u</i> 'sušiti'; <i>'jēe:uša</i> 'jelsa', <i>pe'pēe:u</i> 'pepel';
k	< t < t̃	v skupini tl in tn	<i>k'nā:l</i> 'tnalo', <i>face'ne:ikl̃</i> 'ruta', <i>t'ri:ikl̃e</i> 'velika vaga na ojesu', Mmn na <i>k'le:ix</i> = na tleh; <i>'ke:idy</i> = teden, <i>ta t're:ik</i> 'tretji';
f	< *v < x	pred nezvenečimi nezvočniki pred t	<i>f'sā:k</i> , Mmn <i>f'kuɔ:tlax</i> ali <i>f'kuɔ:tlix</i> ; <i>f'pi:īt</i> 'vpiti', <i>f'sie:rt se</i> 'usiriti se'; 3ed <i>f'sēe:xne</i> 'usahnti'; <i>'no:uft</i> = noht;
š	< šč		<i>k'le:iše</i> = klešče, <i>'ku:ušar</i> = kuščar, <i>ko'si:iča</i> = koščica, <i>'go:ša</i> = gošča, <i>par'gi:iše</i> = prgišče, <i>(v)og'ji:iše</i> = ognjišče, <i>se'mi:iše</i> 'sejem kot prostor', <i>žup'ni:iše</i> = župnišče; 3ed <i>ti'si:i</i> = tišči.

3.3.3 Prozodija

Fonetično dolgi zložniki so odrazi naglašanih issln. * \bar{V} , sekundarno tudi naglašanih issln. * \check{V} - in issln. *- \check{V} . Govor pozna vse splošnoslovenske naglasne spremembe (npr. umik na prednaglasno dolžino, pomik cirkumfleksa na naslednji zlog), od nesplošnoslovenskih pa umik na prednaglasno kračino (*'kuɔ:za*, *'sie:stra*) in nadkračino (*'mie:gla*). Vsi novonaglašeni samoglasniki so dolgi.

Naglasno mesto v besedi je podobno kot v izhodiščnem sistemu, le da so zlogi, ki so v njem bili pred naglašeniimi kratkimi zadnjimi zlogi, sedaj naglašeni (*'žie:na*, *'kuɔ:sa*, *'mie:gla*). Naglasni umik s cirkumfektirane zadnje dolžine ni izvršen (*me'so:u*, *u'xo:u*, *o'ko:u*, *ne'bo:u*, *le'po:u*), pač pa je pogosta morfologizacija naglasa (npr. *'sa:rce*, Med na *'sa:rc*).

³³ Kot dvojnica k Imn *'nɔ:ge*, Dmn *'nɔ:gam* ali *no'gā:m*.

3.3.4 Izguba glasov

\emptyset	$< *i$	v položaju KiK	<i>ž'vâ:t</i> 'živina', <i>'ju:užna</i> = južina 'kosilo', <i>pro'ce:isja</i> ; <i>g'râ:pt</i> 'grabiti', <i>'muo:lt</i> 'moliti', <i>ž've:jt</i> 'živeti', 1ed: <i>'no:uŋ</i> = nosim, <i>p'ro:uŋ</i> = prosim, <i>'xo:udŋ</i> = hodim, 1dv <i>'vi:jdma</i> , 2mn: <i>'vi:jtte</i> 'videti', <i>m'lâ:tte</i> 'mlatiti', 3mn <i>ž'vi:ijo</i> = živijo, 2mn vel <i>vz'di:igŋte</i> = vzdignite, del <i>-l</i> ž ed: <i>'ku:uŋpla</i> = kupila, <i>'tu:yulla</i> = tulila;
		v priponi <i>-ica</i> v *K- <i>ica</i>	<i>'pâ:lca</i> , <i>'ve:ivarca</i> = veverica, <i>go'se:inca</i> = gosenica, <i>'bo:ubnarca</i> 'tesarska sekira', <i>'mar:zica</i> = mrzlica, <i>'ki:isica</i> = kislica, <i>š'na:idarca</i> ali <i>ž'ni:idarca</i> 'šivilja', <i>'no:uŋca</i> , <i>klu'ča:uŋca</i> , <i>mar'tva:šŋca</i> , <i>s've:ičŋca</i> , <i>p'ri:žŋca</i> , <i>'so:unčŋca</i> , <i>'bâ:bŋca</i> , <i>pod'ru:užŋca</i> , Imn: <i>'u:uŋce</i> = ustnice, <i>br'u:uŋce</i> 'robidnice', <i>š'mâ:rŋce</i> ;
	$< *e$	v položaju KeK	<i>pon'de:ilk</i> ³⁴ = ponedeljek,
	$< *e$	v priponi *- <i>ec</i>	<i>'za:jc</i> in <i>'zâ:jc</i> = zajec;
	$< *ə$	v položaju KəK	<i>'tuo:rk</i> = torek;
	$< *ə$	v položaju KənK	<i>'čie:sŋ</i> , <i>'ke:jdŋ</i> = teden, <i>'se:jdŋ</i> , <i>'o:uŋ</i> ; prid m: <i>nar'vo:uŋ</i> , <i>'do:užŋ</i> ; 1ed: <i>'ni:sŋ</i> , <i>sŋ</i> ; <i>'me:isŋc</i> = mesec (<i>-ŋc < *-ənc < *-enc < *-ec</i>);
	$< *-l$	v položaju za soglasnikom v del <i>-l</i> m ed	<i>'pe:ik</i> = pekel 'peči', <i>'re:ik</i> , <i>'ne:is</i> = nesel, <i>'nuo:s</i> = nosil, <i>'mo:uk</i> = mogel 'morati, moči', <i>'na:š</i> = našel, <i>'mua:r</i> = umrl, <i>ot'pa:r</i> = odprl, <i>'da:r</i> = drl, <i>c'va:r</i> = cvrl, <i>'ža:r</i> = žrl;
	<i>sn < stn</i>		Imn <i>'u:uŋce</i> = ustnice, prid m <i>'ka:rsŋ</i> = krstni;
	<i>sl < stl</i>		<i>'po:usla</i> = postelja;
	<i>sx < zdx</i>		<i>'pâ:sxa</i> = pazduha.

3.3.5 Metateza

<i>*ub- > *ub- → *bu-</i>	<i>'bui:jt</i> = ubiti;
<i>*ub- > *ub- → *bu-</i>	<i>'mui:jt</i> = umiti.

4 SKLEP

Govor kraja Slivnica pri Celju (SLA T311) ne pozna ne tonemskih ne kvantitetnih nasprotij v naglašeni zlogih. Ta srednještajerski govor nima kratkih naglašeni samoglasnikov (kot jih npr. pozna sosednje srednjesavinjsko narečje; gl. Jakop 2001); zanj je značilna sekundarna podaljšava vseh issln. kratkih naglašeni zložnikov v vseh položajih.

Zaradi podaljšanja kratkih naglašeni samoglasnikov v zadnjem ali edinem zlogu so naglašeni samoglasniki samo dolgi, nekdanja kolikostna nasprotja pa so deloma nadomeščena s kakovostnimi (npr. sam m 1ed *b'râ:t*, Red *b'râ:ta*, prid m *m'lâ:t* in prid ž *m'lâ:da*). Sistem dolgih naglašeni samoglasnikov je monoftongično-diftongičen in vsebuje enajst fonemov (*i:ĩ*, [*i:*], *iē*, *e:*, *e:ĩ*, *ēe:*, [*e:*], *a:*, *â:*, *o:ũ*, *o:*, *uo:*, *u:ũ*), sistem kratkih nenaglašeni samoglasnikov pa ima pet fonemov (*i*, *e*, *a*, *o* [*o*], *u*).

³⁴ Tudi *pon'de:ilek*.

Stopnja samoglasniške redukcije je srednja. Onemevajo predvsem nenaglašeni visoki samoglasniki *i*, *ě* in *ə* v položaju ob zvočnikih in v izglasju (tu zlasti v deležniku na *-l*). Preglasa za funkcijsko mehкими soglasniki *j* (< *i*, *ń*), *l* (< *l̃*) ter *č*, *ž*, *š* govor ne pozna. Zaradi popolne onemitve nekaterih nenaglašanih samoglasnikov ob zvočnikih /l/, /m/, /n/ in [ŋ] nastanejo zlogotvorni zvočniki /l̃/, /m̃/, /ñ/, [ŋ̃], npr. 'ga:r̃l̃' 'grlo', 'ma:ñt̃l̃' 'plašč (ženski)', 'si:̃d̃l̃' 'sedlo', 'na:g̃l̃' 'nagelj'; zaim m Ded 'mu:̃ĩm̃' 'moj', prid m Ded 'vi:su:̃k̃m̃' 'visok', Dmn: 'š̃ti:̃r̃m̃' 'štiri', 'pi:̃t̃m̃' 'pet', 1ed: 'lu:̃ũp̃m̃' 'lupiti', 'p̃ro:̃ũs̃m̃' 'prositi'; 'so:̃ũñč̃ñca', 'b̃a:̃b̃ñca', 'č̃i:̃e:̃s̃ñ', 'g̃l̃e:̃ĩž̃ñ' 'gleženj', 'l̃e:̃ĩš̃ỹk' 'lešnik', 'o:̃ũs̃m̃' 'osem'.

V govoru Slivnice pri Celju kot tudi v govoru Šentvida pri Grobelnem (Jakop 2003: 365–380) je v primerjavi z bližnjim srednještajerskim govorom Šmarja pri Jelšah (Orožen 1981) več redukcij: šmarskemu *m'la:̃jku*, 'ṽo:k̃nu, v 'vi:̃e:̃si, 'ž̃e:̃ĩtu v šentviškem govoru ustrezajo *m'la:̃j̃k*, '(v)̃o:k̃ñ, na 've:s, 'ž̃e:̃ĩt, v slivniškem pa *m'le:̃j̃k*, 'ũo:k̃ñ, na 'vi:̃e:s, 'ž̃e:̃ĩt itd. Vsem tem govorom je skupna tudi izguba izglasnega *-u* (< **-il*, **-ěl*, **-el*, **-əl*, **-ĵl*) > \emptyset v del na *-l* m ed (šentviško je 'x̃o:t' 'hoditi', na're:t' 'narediti', 'na:̃š' 'najti', 'na:̃is' 'nesti', p̃ri:̃ĩš' 'priti', 're:̃j̃k, 'va:̃rk' 'vreči', 'ma:k' 'morati, moči', šmarsko p̃ri:̃ĩš' 'priti'; slivniško 'na:̃š' 'najti', 'pe:̃j̃k' 'peči', 're:̃j̃k, 'ne:̃is' 'nesti', 'nu:̃o:s' 'nositi', 'mo:̃ũk' 'morati, moči', 'mu:̃a:r' 'umreti', ot̃pa:r' 'odpre-ti', 'da:r' 'dreti', 'c̃va:r' 'cvreti', 'ž̃a:r' 'žreti'. Tudi v bizeljskem govoru kozjansko-bizeljskega narečja štajerske narečne skupine kraja Bistrica ob Sotli (Gostenčnik 2022a, razdelek 3.3.1.2) najdemo izgubo izglasnega *-u* pri del *-l* m ed (< **-ĵl*): 'd̃a:r' 'dreti', ṽm̃a:r, ot̃p̃a:r.

Soglasniški sistem je nastal po naslednjih razvojih: 1) mehčani *l̃* je otrdel v *l* ('lu:̃ũč̃e' 'pljuča', 'ze:̃ĩle' 'zelje'); 2) mehčani *ń* je za samoglasniki sovpadel z etimološkim *j* (**ń* > *j*: čar'pi:̃ija' 'črepinja', s'vi:̃ija' 'svinja', 'lu:̃ũk̃ja' 'luknja'); 3) skupini čr̃e-, žr̃e- sta ohranjeni (č're:̃ĩš̃ja' 'češnja', č're:̃ĩve' 'čreva', ž'rie:̃be, ž'rie:̃bu' 'žebelj'); 4) skupina šč se je asimilirala v *š* ('le:̃ĩše' 'klešče', ko'š̃i:̃ica' 'koščica').

KRAJŠAVE IN KRATICE

D = dajalnik; **del** = deležnik; **ed** = ednina; **dv** = dvojina; **I** = imenovalnik; **issln.** = izhodiščni splošnoslovenski; **K** = konzontan/soglasnik; **knj.** = knjižno; **M** = mestnik; **m** = moški spol; **mn** = množina; **nedol** = nedoločnik; **nem.** = nemško; **O** = orodnik; **prid** = pridevnik; **R** = rodilnik; **s** = srednji spol; **SLA** = Slovenski lingvistični atlas; **Sliv.** = Slivnica; **T** = tožilnik; **T000** = točka; **V** = vokal/samoglasnik; **vel** = velelnik; **zaim** = zaimsek; **ž** = ženski spol; **1** = 1. oseba; **2** = 2. oseba; **3** = 3. oseba

VIRI IN LITERATURA

- Furlan 2017** = Metka Furlan, *NESSJ: Novi etimološki slovar slovenskega jezika*, 2017–, www.fran.si.
Gostenčnik 2022a = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Bistrica ob Sotli (SLA T345), *Jezikoslavni zapiski* 28.2 (2022), 107–123.
Gostenčnik 2022b = Januška Gostenčnik, Fonološki opis govora kraja Večeslavci (SLA T397), *Jeziko-*

slovni zapiski 28.2 (2022), 125–149.

- Gostenčnik – Kenda-Jež – Kumin Horvat 2022** = Januška Gostenčnik – Karmen Kenda-Jež – Mojca Kumin Horvat, Ogrožena narečja v slovenskem jezikovnem prostoru, *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 75–87.
- Jakop 2001** = Tjaša Jakop, Fonološki opis govora Ložnice pri Žalcu, *Jezikoslovni zapiski* 7.1–2 (2001), 365–380.
- Jakop 2003** = Tjaša Jakop, Fonološki opis šentviškega govora, *Jezikoslovni zapiski* 9.1 (2003), 113–127.
- Jakop 2010** = Tjaša Jakop, Srednjesavinjsko in srednještajesko narečje ter celjski pogovorni jezik, v: *Vloge središča: konvergenca regij in kultur*, ur. Irena Novak-Popov, Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije, 2010 (Zborniki Slavističnega društva Slovenije 21), 120–129.
- Jakop 2011** = Tjaša Jakop, Glasoslovne in oblikoslovne posebnosti šentviškega govora, v: *Globinska moč besede: zbornik ob 80-letnici red. prof. dr. Martine Orožen*, ur. Marko Jesenšek, Maribor: Filozofska fakulteta, Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, 2011 (Zora 80), 360–369.
- Kumin Horvat 2022** = Mojca Kumin Horvat, Fonološki opis govora kraja Žetinci – Sieldorf (SLA T414), *Jezikoslovni zapiski* 28.2 (2022), 151–168.
- Logar 1981** = Tine Logar, Tine, Izhodiščni splošno-slovenski fonološki sistem, v: *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvačenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), 29–33.
- Orožen 1981** = Martina Orožen, Fonološki opis za kraj Šmarje pri Jelšah (OLA 18), v: *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvačenih opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 1981 (Posebna izdanja LV, Odjeljenje društvenih nauka 9), 157–163.
- Povše 1980** = Ivana Povše, *Govor Šmarja pri Jelšah in okolice: magistrsko delo*, tipkopis, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 1980.
- Povše 1988** = Ivana Povše, Oblikoslovje v govoru Šmarja pri Jelšah, *Slavistična revija* 36.3 (1988), 177–189.
- Ramovš 1924** = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika II: konzonantizem*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1924.
- Rigler 1963** = Jakob Rigler, Pregled osnovnih razvojnih etap v slovenskem vokalizmu, *Slavistična revija* 14.1–4 (1963), 25–78.
- Rigler 1986** = Jakob Rigler, *Razprave o slovenskem jeziku*, ur. Franc Jakopin, Ljubljana: Slovenska matica, 1986.
- SLA 1.2** = Jožica Škofic idr., *Slovenski lingvistični atlas 1: človek (telo, bolezni, družina): 1: atlas*, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2: *komentarji*, ur. Jožica Škofic, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2011 (Jezikovni atlas).
- Šekli 2018** = Matej Šekli, *Tipologija lingvogenez slovanskih jezikov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2018.

SUMMARY

A Phonological Description of the Local Dialect of Slivnica pri Celju (SLA Data Point T331)

This article presents the basic phonetic and accentual characteristics of the local dialect of Slivnica pri Celju (SLA data point T331). The phonological description of this local dialect is based on dialect material collected by Ivan Potrata for *Slovenian Linguistic Atlas* (SLA) in 1970. Synchronically, the local dialect is classified as belonging to the Central Styrian dialect of the Styrian dialect group. This local dialect is characterized by lengthening of

all stressed syllabic nuclei that were originally short in the vowel system in both non-final and final syllables. The dialect does not exhibit tonemic or quantitative oppositions in stressed syllables. It is also interesting because of its numerous (especially phonological) doublets, such as *'pe:ɨsta* and *'pɛe:sta*, 'wheel hub', *p'le:ɨve* and *p'lɛe:ve* 'chaff', *č'e'be:ɨla* and *č'e'be:la* 'bee', *zd'ra:ɨ* and *zd'rɛe:ɨ* 'healthy', *p'ra:ɨ* and *p'rɛe:ɨ* 'right', *p'lɔ:t* and *p'lo:ɨt* 'fence', *tɔ:ča* and *'to:ɨča* 'hail', and *'pe:ɨsji* and *'pɛe:sji* 'dog (adj.)'. Some doublets are accentual, especially infinitives (e.g., *po'tkuɔ:vət* or *po'tko'vâ:t* 'to shoe', *po'kuɔ:pat* or *poko'pâ:t* 'to bury', *'liɛ:gat* or *la'gâ:t* 'to lie', and *k'liɛ:pat* or *kle'pâ:t* 'to peen a scythe'), but also nouns (e.g., *t're:ɨbux* or *tar'bu:ɨx* 'stomach').